

Kollektiivse pöördumise esitaja

Teie 06.12.2024

Meie .03.2025 nr 1-6/25-45/1

**Vastus kollektiivsele pöördumisele
"Kaitseme lapse õigust mõlemale vanemale"**

Täname teid kollektiivse pöördumise "Kaitseme lapse õigust mõlemale vanemale" (pöördumine) eest. Riigikogu menetleb kollektiivseid pöördumisi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse (RKKTS) peatüki 18² „Kollektiivse pöördumise menetlemise kord“ alusel. Riigikogu juhatus edastas pöördumise menetlemiseks sotsiaalkomisjonile. Pöördumises tehti Riigikogule ettepanek lisada mõiste „lapse vanemast võõrandamine“ definitsioon ja tunnused lastekaitseseadusesse ja/või perekonnaseadusesse ning lisada karistused/tagajärjed lapse vanemast võõrandamise eest karistusseadustikku.

Sotsiaalkomisjon arutas pöördumist oma 2025. aasta 25. veebruari ja 18. märtsi istungitel. Komisjoni 25. veebruari istungil osalesid pöördumise esitaja MTÜ Lapsele Vanemad esindajad Maret Vene-Vals ja Martin Lindpere, Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna tsiviilõiguse talituse nõunik Kristel Vaino, Sotsiaalministeeriumi laste ja perede osakonna nõunik Anne Haller, Sotsiaalkindlustusameti vanemluse toetamise talituse teenuseomanik Eliise Madissalu, Eesti Kliiniliste Psühholoogide Kutseliidu esindaja kliiniline psühholoog Iris Velling ja Eesti Kohtupsühhiaatria ja Kohtupsühholoogia Ühingu esindaja kliiniline psühholoog Tiina Kompus.

Komisjoni 25. veebruari istungil toimus vanemast võõrandamise käitluse sisuline arutelu, mille käigus tutvustasid osalejad oma seisukohti pöördumise osas ja vastasid komisjoni liikmete küsimustele.

Istungil tõdeti, et vanemast võõrandamise küsimuse käsitlemine on keeruline teema, milles puudub spetsialistide seas ühtne seisukoht. Samas ei leidnud kinnitust, et lapse huvide ja vajaduste kompleksseks hindamiseks oleks tarvis vanemast võõrandamise mõiste seaduses eraldi defineerida. Lapse huve ja vajadusi, sh tema suhteid vanematega või sellise suhte puudumise põhjuseid, tuleb lapsega seotud vaidlusi lahendades komplekselt igal juhul hinnata. Kehtivas õiguses on igasugune lapse väärkohtlemine keelatud (perekonnaseadus § 124 lg 2, lastekaitseadus § 24 lg 1) ning kogutud tõendite alusel hindab kohus vajadusel eksperte kaasates neid asjaolusid kogumis. Ülereguleerimine ei ole lahendus, vaid võib hoopis takistada probleemiga tegelemist.

Küsimus on pigem kehtiva õiguse rakendamises. Nõustuti, et puudus on võõrandamisjuhtumite käsitlemise juhustest, mis aitaksid laste heaolu spetsialistidel, aga ka perekonnavaidlustes osalevatel juristidel ja kohtunikel, hinnata lapse parimaid huve. Sotsiaalkindlustusameti lähiaja peamine eesmärk on tugevdada olemasolevat süsteemi spetsialistide kompetentsi tõstmise kaudu.

Sotsiaalkomisjon otsustas lähtudes 25. veebruari istungil väljatoodud argumentidest ja tuginedes RKKTS § 152¹² lõikele 4 pöördumises esitatud ettepanekutega konsensuslikult mitte nõustuda. Samas rõhutab sotsiaalkomisjon, et mõistab pöörduja muret ja tunnustab MTÜ-d Lapsele Vanemad tehtud töö eest. Komisjon leiab, et arutelude keskmes peab olema alati laps ning tema huvid ja õiguste kaitse.

Komisjonis toimunud arutelu käik on leitav sotsiaalkomisjoni 25. veebruari ja 18. märtsi protokollidest.

Tänan kõiki pöördumisele allakirjutanuid kodanikualgatus eest!

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Madis Timpson
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee